

PREEK JOHANNES 2: 13-22 EN PSALM 19: 8-15

Gemeente van Christus,

Een opgeruimd huis geeft een opgeruimde geest. Ik weet niet of dat een waarheid als een koe is, maar het is op zijn minst waarschijnlijk dat dit klopt. Meerdere keren per week vraag ik me thuis af: Wáár komt dit allemaal toch weer vandaan?? Knutselspullen, schoolspullen, tijdschriften, kranten, boeken, schoenen, sokken vind ik ook overal, tassen, speelgoed, cd's, opladers. Aah...!

Ik moet eerlijk bekennen dat ons huis niet super opgeruimd is. Dat vind ik ook niet nodig, we wonen er nu eenmaal met vijf mensen, die er leven, spelen, werken. Maar een bepaalde mate van opgeruimdheid vind ik wel noodzakelijk. Omdat het anders te onrustig is, te veel afleiding geeft. Een opgeruimd huis geeft een opgeruimde geest.

Misschien kent u de bekende opruim-goeroe Marie Kondo? Zelfs als je geen Netflix hebt heb je die naam vast wel eens gehoord. Zij predikt het 'ontspullen'. Alles wat je niet gelukkig maakt kan weg. Dus niet 'ooit ga ik...' of 'wie weet...', 'misschien nog handig voor...', maar radicaal weg doen. Je hebt echt lang niet zoveel nodig als je daadwerkelijk in je huis overal hebt staan en liggen. Een hele uitdaging is dat: bedenken wat je echt nodig hebt, waar je blij van wordt, wat zinvol is. En alles wat dat niet is, wegdoen.

Daar moet je soms radicaal in zijn. Altijd maar schipperen is niet de beste strategie.

Het is allemaal terug te zien in de evangelielesing van vandaag. Over de woede-aanval van Jezus. In het Johannesevangelie lezen we hoe Jezus nog in het begin van zijn weg uit Galilea naar Jeruzalem trekt. Dat is maar vlak na het eerste teken van Jezus op de bruiloft in Kana. De andere evangelisten kennen deze tempelreiniging ook, maar plaatsen deze veel verderop, na de intocht van Jezus in Jeruzalem, aan het begin van het lijdensverhaal.

Maar Johannes vindt dit optreden van Jezus zó belangrijk, dat hij het vóóran plaatst.

Het gaat er niet zachtzinnig aan. Jezus gaat letterlijk met de zweep erover. Een touw dat ergens rondslingert gebruikt hij om alles wat naar zijn overtuiging niet op het tempel terrein thuishoort eruit te slaan.

De handelaars in runderen, schapen en duiven, die dieren zelf, de geldwisselaars en hun pecunia, ze moeten er allemaal aan geloven. Wégwezen jullie!

Al die drukte van de handel, het winstbejag: het hoort er niet thuis. Het zal best praktisch zijn geweest hoor: de offerdieren konden ter plaatse gekocht worden, geen onnodig gezeul met die dieren. En de handelaren konden er een goede boterham mee verdienen. Win-win heet dat. En de geldwisselaars, die hadden ook een prachtig handeltje daar: al die mensen van buiten Jeruzalem moesten hun bijdrage aan de tempel in een bepaalde oude muntsoort voldoen. Zij wisselden die graag voor hen tegen een uitstekende commissie. Alweer win-win. Marktdenken, daar en toen al.

Jezus ziet dat helemaal anders. Ontwijding is het. De tempel is het huis van zijn Vader, géén markt. Er gaat zoveel aandacht naar de herrie en het gedoe op het tempel terrein dat er te weinig aandacht kan gaan naar waar de tempel voor dient: het eren van God.

Het werkt met veel meer dingen zo: de bijzaken vragen zoveel aandacht dat de hoofdzaak vergeten wordt.

Ik vind dat zo prachtig verwoord in Psalm 19: daar gaat het om de geboden die God gegeven heeft, als de goede weg voor mensen om in vrijheid met elkaar te leven. In onze maatschappij lijkt vrijheid echter steeds meer te verworden tot grenzeloosheid, mateloosheid, onbeperktheid. En regels zijn dan maar rare dingen die vrijheid in de weg staan. **Mijn vrijheid** is het hoogste goed, desnoods ten koste van anderen. Maar ergens gaat dat natuurlijk botsen, dat voelen we wel aan en dat zien we

ook gebeuren.

In Psalm 19 echter wordt de zin van de Wet bezongen. De Wet is niet het beknootten van onze vrijheid, maar deze geeft, zo horen we: levenskracht voor de mens, wijsheid voor de eenvoudige, vreugde voor het hart, licht voor de ogen. Dát is de essentie en die moet duidelijk zijn. Zonder al die randzaken en afleiding.

Men was er destijds niet zo goed meer in. En Jezus kon dat niet aan zien. Het maakte hem woedend. Een radicale daad van verzet was nodig, een hartstochtelijk protest. Maar niet om het verzet en het protest zelf, maar om ruimte te scheppen voor het essentiële: in de tempel moet God geëerd worden. Daarbuiten ook. Maar als het al niet gebeurt ín de tempel, hoe zou het dan daarbuiten nog wel kunnen lukken? Er is ruimte en stilte voor nodig, een opgeruimde geest die niet afgeleid wordt door bijzaken die teveel ruimte innemen.

Kijkend naar de reactie van de omstanders, verbaasde ik me wel. *De hartstocht voor uw huis heeft mij verteerd.* Een regel uit Psalm 69. Alsof ze al aanvoelen dat een dergelijk optreden van Jezus hem zwaar aangerekend zal worden. Anderen vragen Jezus: *Met welk teken kunt u bewijzen dat u dit mag doen?* Een bijzondere vraag...! Naar de autoriteit van Jezus, zijn bewijs van volmacht. In plaats van dat men zich eens ging afvragen of deze Jezus misschien gelijk heeft met wat hij zegt. Zij wijzen van zichzelf af en naar Jezus toe. Dit alles zegt niets over ons, maar jij... wie ben jij dat je denkt dat je dit zomaar kunt doen en roepen?

Zoals we wel vaker zullen merken gaat Jezus niet op deze vraag in. Hij brengt een heel ander perspectief in: de tempel, de plek om God te eren, is niet alleen hier in dit gebouw. Mijn lichaam, mijn leven, zegt Jezus, daarmee zal ik God eren. De omstanders verstaan dat niet. De tempel afbreken en in drie dagen weer opbouwen? Wat een dwaasheid...! Pas ná de opstanding begrepen ook zijn leerlingen hoe ze deze woorden moesten verstaan.

Jezus' lichaam, zijn leven, het is de tempel waarin en waarmee hij God dient. Paulus heeft dat naar ons verder getrokken: *Wijzelf zijn de tempel van de levende God...*' (II Kor. 6: 16a)
Of zoals de dichter Gerrit Achterberg schreef: *De mens is voor een tijd een plaats van God.*

Wijzelf, ons leven, als de tempel van God. Wijzelf: een plaats van God in deze tijd. Dan is het dus de vraag of er in onze tempel, op onze plaats, in onze tijd, niet ook wat puingeruimd zou kunnen of moeten worden. Of de bijzaken geen hoofdzaak zijn geworden. Of er niet zoveel lawaai in ons leven is dat God daarin verdwijnt?

Voorbeelden uit 'de wereld' zijn er genoeg. Als we denken aan de enorme hoeveelheden geld die uitgegeven worden aan zaken waarvan je denkt: kunnen we daar ook niet gewoon zonder...?? Elon Musk die 250 miljoen dollar spendeert aan de verkiezingscampagne van Trump. Dat zou ik toch niet direct beschouwen als een zinvolle besteding van zo'n astronomisch bedrag... Waar liggen de prioriteiten dan precies?

Anderzijds wordt er bij zaken die belangrijk zijn voor de samenleving, - zorg, onderwijs, cultuur -, liefst zoveel mogelijk geknepen en bezuinigd.

Kunst en cultuur is voor de linkse elite, in de zorg moet eerst nog efficiënter gewerkt worden (??) en het onderwijs krijgt toch weer te maken met bezuinigingen, terwijl de kwaliteit van het onderwijs al steeds minder wordt...

Je kunt een behoorlijk lijstje opstellen met punten in ons land, waarvan je denkt: waar liggen nu eigenlijk onze prioriteiten? We lijken ergens een verkeerde afslag te hebben genomen.

Maar het is makkelijk om alleen naar dit soort zaken te kijken en dan verontwaardigd te zijn.

Ook *wij* persoonlijk zijn voor een tijd een plaats van God. Ons leven is een tempel, waarin, waarmee

wij God dienen, kunnen dienen.

Welke keuzes maken wij dan? Psalm 19 zegt het sterk: spreek mij vrij van verborgen zonden. Want ook onze wil wordt vaker gedichteerd door wereldse verlangens dan dat er ruimte is voor God.

Voorbeeld: in plaats van dat wij ontspullen, om terug te komen op opruimgoeroe Marie Kondo uit de inleiding, overspoelen we onszelf met goedkope spullen uit China; het meeste van bedenkelijke kwaliteit, en onder bedenkelijke omstandigheden geproduceerd. Winkelen als een miljardair... het meeste hebben we echt niet nodig, maar het lijkt toch een soort van bevredigend gevoel te geven. En in plaats van dat we na corona het vliegen nou eens veel meer zouden laten, vindt ieder voor zich dat 'ie die vakantie ècht verdiend heeft; en dat vliegtuig vliegt toch wel...!

Welke prioriteiten hebben wij, wat zijn de hoofdzaken? Dienen wij met ons leven, met onze keuzes, ons spreken, ons doen en laten, wat goed is in Gods ogen? Of hebben we ergens een verkeerde afslag genomen?

Ook in de kerk is het uitgemaakte zaak dat we altijd en vooral bezig zijn met hoe wij God (en onze naaste) kunnen dienen. We laten ons ook in de kerk soms afleiden door bijzaken. Een oud-collega van mij verzuchtte eens: *De wereld staat in brand, maar in mijn gemeente bakkeleien we over antependia...*

Of over of er banken of stoelen in de kerk moeten, een beamer of niet, de kleur van de toga van de dominee, wat iets mag kosten, hoe we de kerk in stand houden, of ...

Zou dit alles in onze tijd misschien de woede van Jezus oproepen?

Dat is een lastig idee hoor, merkte ik, een woedende Jezus. Zeker als dat beeld dichterbij komt dan nog comfortabel voor ons is: Jezus die boos op ons zou zijn...?

Woede is een lastige emotie. Zo hebben veel mensen geleerd dat woede niet goed is. Die kun je maar beter onderdrukken. Teleurgesteld mag je zijn, of verdrietig, maar boos... laat staan woedend...?

Je hebt natuurlijk destructieve woede. Die erop gericht is iets, of zelfs iemand, kapot te maken. Dan gaan mensen rellen, vernielen, plunderen, bedreigen... Dat is woede waar je inderdaad beter verre van kunt blijven.

Maar er is ook zoets als woede die nodig is. Omdat die erop gericht is iets ten goede te veranderen, woede vanuit een gevoel van rechtvaardigheid en gerechtigheid.

Dat wordt ook wel genoemd: de woede 'heiligen'. Dat is volgens mij exact wat we bij Jezus zien: hij wordt woest over alles wat hij ziet en hoort, alles waar de mensen zo druk mee zijn. Maar die afleiden van God en wat God ècht van mensen vraagt. Woede waarmee Jezus het goede dus dient, waarmee hij God dient.

Dus wat woede, opruimwoede dan op zijn minst, kunnen we soms prima gebruiken. Als ergens eens de bezem doorheen moet, de zweep eroverheen, de boel omver gegooid. Als er eens serieus opgeruimd moet worden om ruimte te maken voor de geest. De Geest die Jezus leidde. Die hem een tempel hielp te zijn voor God om in te wonen.

Een opgeruimd huis geeft een opgeruimde geest. Een leven waar de bijzaken de plaats hebben die ze moeten hebben en de hoofdzaak de plaats die die moet hebben. Zodat ook wij kunnen zijn: een tempel van de levende God.

Amen